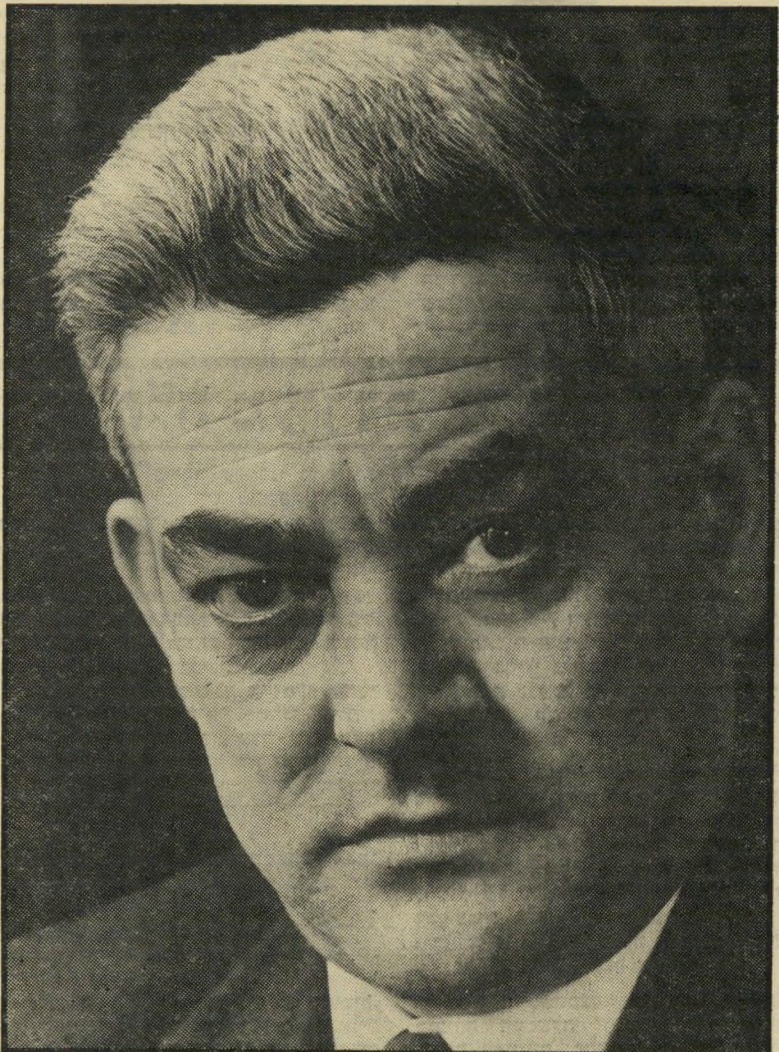

גרמניה האחרת

אירופי

השר הורסט אמקה מה רע במילה?

על מסך הטלוויזיה נראה ואלטר של אמלל למדי, כשהוא צועד מתחת לשמש הלוהטת בין כנסיות הכינרת. את המקטורן כבר הסיר (איו מהפכה בשביל גרמני!) אך העניבה נשארה במקומה (יש גבול לכל דבר!). בשבילו, היה זה עונש. עונש על דבר שאינו צריך לקרות לפולין טיקאי. התחלקה לו הלשון, והוא אמר מה שחשב. ואמר זאת כחוג, שלא היה בטוח בפני הדלפות.

כך פירסם שבוענו של ידידי רודולף אוגשטיין, דר שפינגל, כי של התבטא לא מכבר כלהלן (בתרגום חופשי מאוד): "הישראלים בוודאי היו יותר מאושרים אילו שלטו בגרמניה אנשים בעלי עבר נאצי, כמו קורט קיוינגר. כי מהם אפשר לסחוט כל מיני דברים, תמורת תעודת-הכשר יהודית. הישראלים אינם מאושרים כששולטת בגרמניה משלה הנקיה מכל עבר נאצי, שבראשה עומד אדם שהיגר מן הרייך השלישי ושהיה בעצמו לוחם-מתחרת בפועל נגד היטלר. מאיתנו אי-אפשר לסחוט" לא נעים. אבל (בינינו לבין עצמנו) די נכון. אני עצמי כתבתי דברים כאלה

מאת אורי אבנרי

בדיוק לפני עשר שנים, על רקע הידידות המלבבת בין שמעון פרס ופראנק-יוזף שטראוס, שר-הבטחון הימני-קיצוני של גרמניה דאז.

אלא מה? לפוליטיקאי מותר לחשוב (זכות שפוליטיקאים משתמשים בה לעתים רחוקות). אך בהחלט אסור לו לומר מה הוא חושב. ביחוד בעניין כה עדין. היה זה מדינאי גרמני, אוטו פון-ביסמארק, שקבע: "המילים קיימות כדי להסתיר את המחשבות."

לכן היה של המיסכן נאלץ להזיז בשמש ביקעת-הכינרת, וזשמוע נאומים שד אכא אכן, ובוודאי נשבע לעצמו כסתר רבו: "להבא אש" תוק! להבא אשתוק! להבא אשתוק!"

"ביום סגריר"

ב ימים ההם אמר שמעון פרס (הנ"ל) שגרמניה תשמש לישראל מיקלט "ביום סגריר". זה היה אחרי שפרס התחיל להתאכזב מצרפת, שלגביה הבטיח לנו (לפני כן) שהיא קשורה עמנו בידידות ניצחית שאינה גובעת מאינטרסים, אלא מ"קשרים ריגשיים עמוקים".

אנחנו מתקרבים עכשיו יום סגריר, מבחינה מדינית. הכיבוד המדיני של ישראל גובר והולך. מה יחסה של גרמניה אלינו?

נבואתו של פרס התבססה על שיקול פשוט: גרמניה לא תוכל לעולם להתרחק מאיתנו. מפני שהיא קשורה עימנו בקשרי השואה. אי-אפשר לברוח מן השואה. על כן לא יוכלו הגרמנים אלא לנקוט בקו פרו-ישראלי קיצוני, ללא סייגים ובכל הנסיבות, כדי לכפר על עוונותיהם.

זה נכון, מבחינה מסויימת. אבל זה פשטני מאוד-מאוד. פשטני כמו כל תפיסותיו המדיניות של שמעון פרס.

כי גרמניה היא ענק כלכלי, החוזר במהירות להיות גם כוח פוליטי. יש לה אינטרסים חיוניים, בקנה-מידה עולמי. יחסה לישראל אינו יכול להיות מנותק מכלל מערכת-יחסיה. הוא צריך להשתלב בה. וזה קורה דווקא עכשיו.

מה קרה? שורה של "איהבנות" בירדתי את הדברים עם אישים מוסמכים בבון, והרי המימצאים הבדוקים:

● "הגניר של השישה". הוא הוכן על-ידי פקידים, מומחים לענייני המרחב, שביקשו לגבש מדיניות מתואמת של אירופה.

● ואלטר של היה בדרכו לוועידה של שרי-החוץ של השישה, כשתחבו לו את ה"גניר" הזה ליד. הוא תחב אותו לתיק שלי, מכזי לקראו. וכך הוא המריא, מכזי לדעת שיש לו פצצה בתיק.

● המיסמך אינו "מחייב". מובן שלא. אבל הוא חשוב מאוד — כי זוהי הדיעה המגובשת של הקהילה האירופית. לא הגניר עצמו חשוב, אלא האינטרסים המדיניים שהכתובו אותו. אלה נשארו קיימים, למרות כל ההתחששות.

● בוועידה של אירגון העבודה הבינלאומי הצביע הנציג הגרמני בעד החלטה שנתפרשה בירושלים כאנטי-ישראלית.

הוא עשה זאת על דעת עצמו. מדוע? כשפרץ הסקנדל, ושרר כעס רב בבון, הצדיק את עצמו הנציג ואמר שפעל על פי שתי הנחיות-יסוד שקיבל: (א) להצביע תמיד כמו בעלי-הברית של גרמניה באירופה, (ב) לקרב את גרמניה אל העולם השלישי.

בעד אותה החלטה הצביעה צרפת, וגם מדינות אפריקה ואסיה. לכן, על פי שתי ההנחיות, הצביע בעדה גם הנציג הגרמני.

בבון חשבו שנהגו כטיפשות, ושהיה צריך להימנע. אך מובן שזה לא היה משנה דבר. שתי התקריות, וגם הקרירות שהשתררה בהלסינקי בין גודרה ובראנדט, מגזות מצב אנטי-ישראלי חדש.

הגרמני מס' 2

כ שראיתי השבוע את ואלטר של מתענה בשמש, על רקע הגבעות הצחיחות של הגליל התחתון, נזכרתי בנוף שונה לגמרי.

נוף ירוק של גבעות מיוערות, על גדת הנהר ריין. מראה יפהפה. סלע הדרקונים, הר תלול, ובראשו חורבה ציורית של מצודה מימית-ביניים. למרגלותיו, איזור של וילות, משוכות בחורשות וגינות. כאן גר הורסט אמקה.

תאר לי גבר בנהיקומה, הדומה לשחקן-קולנוע, פנים צעירות, שיער אפורי לבן, המרכז בידיו את התפקידים של ישראל גלילי, שימחה דיניץ ויעקוב הרצוג. באופן רישמי: "השר במשרד ראש-הממשלה". למעשה: מרכז כל ענייני ראשי-הממשלה, בדרגת שר. אויבים אומרים: העכביש המרכזי בידינו את כל החוטים

של הממשלה. מעריציו אומרים: האיש מס' 2 בגרמניה, ואולי ראש-הממשלה באחד הימים.

אמקה הוא פוליטיקאי כבדני: אינטלקטואל ואיש-ביצוע בעת ובעונה נה אחת, הוגה-דיעות מעשיו, או איש-מעשה החושב על מעשיו. פוליטי-קאי בעל חוש-הומור. תופעה נדירה ככל ארץ, גם בישראל.

עבר אופייני של גרמני בן דורו: יליד 1927, בן דנציג (שהיתה אז "עיר חופשית" עצמאית, מחוץ לגרמניה). בגיל 16 גויס כעוזר לתותחני ג'מ. בגיל 17 עבר בחינות בגרות-חירוים. חוייל בחילה-הצנחנים. נפצע בקרב הסופי על ברלין. נשבה על-ידי הרוסים.

שוחרר במהרה, התחיל ללמוד מישפטים, הצטרף לאירגון הסטודנטים הסוציאלי-דמוקרטיים. נשלח במילגה לארצות-הברית כדי ללמוד היסטוריה ותורת-המדינה בפרינסטון, עשה דוקטוראט למשפטים בגרמניה, עסק במישפט השוואתי בגרמניה ובקליפורניה, הפך פרופסור באוניברסיטת היידלברג. אחרי שקמה הקואליציה הגדולה, ב-1967, עבר לממשלה, הפך מנכ"ל משרד-המשפטים. בממשלה החדשה של ברנארדט הגיע למעמדו המרכזי הנוכחי.

מהו יחסו של איש כזה לישראל?

הרבה יותר מיחס אוהד. האיש שהתבגר ברייך השלישי מתוך התנגדות לנאצים, שהשואה אירעה בנעוריו, שהצטרף בעיקבותיה לחיים הפוליטיים — אינו יכול להיות אדיש לישראל. כל דבר ישראלי מסקרן אותו. אחת משתי בנותיו היפהפיות (בנות 16 ו-14, שתיהן דומות לרומי שניידר) מתכוננת לבוא בשנה הבאה ולעבוד בקיבוץ. ישראלים רבים, ביניהם מבקר-המדינה יצחק גבנצאל, הם ידידיו האישיים.

ובכל זאת, לא קל לו להבין תמיד את תגובות הישראלים. למשל: מדוע פוזרים הישראלים מן המילה "נורמליזציה"?

הרי זוהי שאיפת הכל, שהיחסים בין גרמניה וישראל יהיו נורמליים, כמו בין שתי מדינות ידידותיות, שמצאו זו את זו אחרי הטרגדיה הנוראה.

הסברתי לו כמיטב יכולתי מדוא דווקא מילה זו (ולאו דווקא הרעיון העומד מאחוריה) מעורר התנגדות ריגשית כה עמוקה בישראל. שקענו בוויכוח על הצליל השונה שיכולה להיות למילה אחת באוזני עמים שונים — וחיש מהר התפשט בוויכוח על המתרחש בעולם כולו. מהתעוררות יהודי רוסיה ועד למתרחש בתוככי אמריקה. בשבילי היתה זאת שיחה מרתקת. איש מרכזי, המשתתף בחכי